

Miloslav Trnka

Odváto větrem? Češi ve válce Jihu proti Severu

Brzy už uplyne dvaasedmdesáté léto od prvního českého vydání románu *Jih proti Severu* (v originále *Gone With the Wind*, *Odváto větrem*), jedné z nejúspěšnějších knih všech dob. Její autorka Margaret Mitchellová (*8. listopadu 1900 Atlanta, Georgia, † 16. srpna 1949 tamtéž) brala historii velmi vážně. S pravou ženskou důkladností nejdřív prostudovala stovky vědeckých prací, potom vzala tužku, blok a začala převádět vědomosti o dějinách americké občanské války do jazyka děje svého jediného tisícistránkového románu. V roce 1926 měla Margaret krátce po svatbě a zotavovala se po těžké autonehodě, jejíž následky si vynutily šest operací. Román psala deset let. Česky vyšel roku 1938 a ve světě dosáhl mnohamilionových nákladů. Spisovatelčin dům, v němž napsala svůj román, stojí dosud v Peachtree Street v Atlantě. Poblíž tohoto místa byla r. 1949 sražena opilým taxikářem a podlehla smrtelnému zranění.

Margaret, provdaná Marsh (1925) si ponechala jako spisovatelka své dívčí příjmení Mitchell. Ani to však nebylo původní. Správně by se měla psát Möschl. Její otec Möschl pocházel z Jehličné u Sokolova (Grasset), z usedlosti zvané Kasperhof. Tyto rodopisné údaje našel a zpřístupnil Jan Mareš z českobudějovické vědecké knihovny v roce 1992.

Téma Čechů v americké občanské válce 1861-1865 stále patří k významné etapě života našich krajanů v USA. Nebývalo vždy podrobněji zpracováno, až na několik menších článků a studií, vycházejících z dávných Čermákových Dějin občanské války (Chicago 1889). Novinka k této historii přišla až v roce 1990 v podobě dizertační práce, která je uložena v Náprstkově muzeu v Praze a nese název *Účast Čechů v americké občanské válce*. Její autor PhDr. V. Dolínek dokládá, že naši krajané se zúčastnili všech důležitých tažení a bitev této války. Někteří zasáhli i do bojů proti Indiánům, např. r. 1862 v Minnesotě a r. 1864 v Nebrasce. Práce má 258 stran včetně seznamu použitých pramenů a literatury. V její příloze je také soupis, zahrnující jména 386 českých vojáků z armády Unie a 56 Čechů, kteří bojovali pod vlajkou Konfederace. V seznamu samozřejmě nechybí ani Jihočeši.

V řadách Unie to byli strakoničtí rodáci František Jílek a Matěj Rybín (*1827), Vojtěch G. Pinter z Vodňan, Václav Dušek (*1842) z Milevska, rodáci z Mirotic V. Frölich a Matěj Hejduk. Z Pacova pocházel František Krch, z Květova na Tábořsku František Hlavín (*1838) a z Veselí nad Lužnicí Josef Houska. Jan Brukna byl z Olešnice u Trhových Svin. Z blíže neurčených míst byli: František Chadima narozený r. 1825 (Tábořsko), Josef Kotilínek narozený 15.8.1834 (Písecko) a Matěj Korbel, narozený 1847 (Třeboňsko).

Podrobněji je představen Eduard Rosewater, původním jménem Rosenwasser. Narodil se roku 1841 v Bukovanech u Písku. Do Ameriky odplul v létě 1854. Do severanské armády vstoupil jako telegrafista r. 1862, koncem roku 1863 se stal ředitelem telegrafní úřadovny společnosti Western Union a Great Western v Omaze. Založil noviny Omaha Bee a Pokrok Západu. Mnoho let stál v čele Republikánské strany v Nebrasce. Ke krajanům se rád hlásil, česky mluvil „řád a plynně“ a ve svém jihočeském rodišti nechal postavit na svůj náklad školu. Zemřel roku 1909 v Omaze.

V jižanské jednotce armády Konfederace válčil Matěj Lenz, narozený r. 1839 v Týně nad Vltavou. Ani jeho přesné datum narození ještě neznáme, protože ve vojenských listinách není. Příběh jeho rodu zatím skrývají digitální matriky třeboňského archivu, kde čeká na své případné zájemce a objevitele.

Ilustrace Jižní vítr. Kolář, mt 1977